

Please note! This is a self-archived version of the original article.

Huom! Tämä on rinnakkaistalenne.

To cite this Article / Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Ruokolainen, J. (2022) Suunnannäyttäjät opetuksen uudistamisessa, osa 2. TAMK-blogi, 12.12.2022.

URL: <https://blogs.tuni.fi/tamkblogi/opetus/suunnannayttajat-opetuksen-uudistamisessa-osa-2/>

Suunnannäyttäjät opetuksen uudistamisessa, osa 2

12.12.2022 — Arja Hautala

Stephen Brookfieldin sitaatti ”Teoria auttaa meitä hengittämään, kun tunnemme tukehtuvamme” kuvaa sitä voimaa, mitä teorioihin parhaimmillaan sisältyy oppimisessa ja opetuksessa.

Stephen Brookfield -kasvatus ja kriittisen teorian voima

Brookfieldin teoria lähtee liikkeelle oletuksista:

- 1) länsimaisissa yhteiskunnissa ja elämäntavoissa on monia ongelmia
- 2) nämä ongelmat eivät ole ihmisten itsensä valitsemia ja
- 3) kriittisen teorian tehtävänä on tämän tilanteen muuttaminen. Kriittinen teoria pitää sisällään myös ideologiakritiikin – kaikki ei ole yhtä suurta kertomusta.

Tavoitteena on tehdä oppimis- ja osallistumiskäytännöistä entistä demokraattisempia. Meidän tulisi vapautua väärin luoduista tarpeista ja tehdä omia vapaita valintoja. Valtaa ja hegemoniaa voidaan kyseenalaistaa tunnistamalla paradigmaattisia, kausaalisia ja preskriivisiä oletuksia, joita emme yleensä tule ajatelleeksi. Meidän tulisi pohtia, miten valta rajaa, pohjustaa ja vinouttaa kasvatuksellisia prosesseja.

Kouluttajan ja oppilaan tehtävinä on ottaa omat henkilökohtaiset tunteensa ja kokemuksensa huomioon mukaan luettuna se sosiaalinen konteksti, jonka puitteissa opiskellaan ja opetetaan: miten opetuksen vuorovaikutus tulisi järjestää ja millaista sen tulisi olla, kun kiinnitetään huomio aikuisoppilaiden yhteiskunnalliseen asemaan ja muihin oppimisen sosiologisiin puitetekijöihin.

Brookfieldin mukaan kasvatustyö on teoreettisesti ladattua ja kasvatusteoriat pohjautuvat yleensä tietoisesti pohdittuihin käytäntöihin, vaikka teoria ja käytännön yhteys ei olisikaan selvä. Hän korostaa teorian merkitystä: ”Tuntiessamme tukehtuvamme teoria auttaa meitä hengittämään”. Teoria auttaa meitä tunnistamaan erilaisia käytäntöjä ja nimeämään niitä. Se tekee tutusta vierasta hyödyllisellä tavalla. Se toimii poissaolevien tai etäisten kollegoiden korvikkeena, estää ajattelun kangistumisen ja auttaa tieteellisessä työssä ja ajatusten vaihdossa sekä asettaa käytännöt laajempiin yhteyksiin.

Mielenkiintoista on, että Brookfield korostaa käytäntöön soveltamisessa mahdollisuutta vetäytyä opiskelemaan jotain aihetta kaikessa rauhassa ja luoda näin uuden luomiselle välttämätön tila ja aika ajattelulle.

Kasvatus ja kriittisen teorian voima TAMKin opetuksessa

Näen Brookfieldin ajatuksissa paljon annettavaa Tampereen ammattikorkeakoululle. Kriittisen teorian voiman lähtöoletukset näkyvät monella tavalla TAMKin tavoitteissa. Opettajan tehtävät liittyvät monesti uusien taitojen opettamiseen oppimistehtävien kautta. Opiskelijoiden töitä ohjatessani joudun kysymään itseltäni, minkälaiset valmiudet hän on kerryttänyt itselleen lopputyön tekemisen aikana: onko hänen argumentaatiotaitonsa ja esitystaitonsa kehittyneet niin että hän voi työelämässä perustella näkökulmansa, osaako hän kyseenalaistaa hänelle esitettyjä väitteitä, ja onko hänellä tarpeeksi rohkeutta esittää omia ajatuksiaan ja minkälaista palautetta tulisi antaa. Monesti näihin asioihin ei ole vastauksia. Asioiden omaksuminen liittyy monesti sosiaalisen todellisuuteen. Kaikki ei ole yhtä suurta kertomusta.

Lehtori **Eveliina Asikainen** TAMKista kommentoi: ”Brookfield ei kuulu niihin teoreetikoihin, joita olisin tietoisesti soveltanut opetuksessani. Vaikuttaa kuitenkin siltä, että olen soveltanut hänen ajatuksiaan kriittisyydestä ja oman ajattelun korostamisesta, kun olen edistänyt kestävän kehityksen osaamiseen liittyvää koulutusta niin TAMKissa kuin valtakunnallisesti. Siinä työssä yhdistyy myös Brookfieldin esiin nostama teorian tärkeys kasvatustyössä. Itselleni Unescon (2017) määrittelemät läpileikkaavat kestävän kehityksen osaamiset antavat hyvän teoreettisen lähtökohdan sellaisille pedagogisille ratkaisuille, joiden avulla opiskelijoistamme tulee maailman muuttajia. Lisää pedagogista ratkaisusta, joihin viittaa viimeisessä lauseessa, voi lukea esim. oheisesta viitteestä. (Asikainen, 2022).”

Lähteet:

Asikainen, E., (2022). Miten opettaisin kestävää kehitystä – näkemyksiä ja tukea käytännön työhön. Luettu, 9.1.2022, <https://www.tuni.fi/tlc/miten-opettaisin-kestavaa-kehitysta-nakemyksia-ja-tukea-kaytannon-tyohon/>

Suoranta, J. ja Moisio, O. (2012). Stephen Brookfield – Kasvatus ja kriittisen teorian voima. Teoksessa: Aittola, Tapio (toim.): Kasvatussosiologian suunnannäyttäjiä. Gaudeamus. Helsinki, 364-390.

Unesco 2017. Education for Sustainable Development Goals –Learning Objectives.
<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000247444>

Teksti: Projektipäällikkö Jari Ruokolainen, Teollisuusteknologia, TAMK
Kuva: Pixabay